МҰРАТБЕК
ОСПАНОВ

Ютаптын басылып шыгуына демеушшк кврсеткен “Сеуле” ЖШС-нщ Бас директоры ИМАНЕАЛИЕВ Толеугазы Сейтказыулына, “Дана ” сауда ушнщ Президент/ БЕЙСЕНБАЕВ СерЫбосын Донысбайулына шын журектен алгысымды 6indipeMin!

Автор.

Семей, 2005

МУРАТБЕК
ОСПАНОВ

ББК 84 Каз 7-5

О - 78

Оспанов М.

О- 78 Сумбме: елендер - Семей, 2005.-240 бет.

ISBN 9965-27-111-9

Акын Муратбек Оспановтыщ “Сумб1ле” атты ymiHmi кзтабы бертшде жазган жана вленДерДен турады. Ек1 бел1мнен курылган, бас-аяты жуп-жумыр енбек акыннын тагы 6ip белеске шыкканын таныткандай. Такырып аукымы кец, api кенеул1 жырлар окырманды алуан ойта жетелейд1.

ББК 84 ^аз 7-5

4702250202
00(05) - 04

ISBN 9965-27-111-9

© ОСПАНОВ М., 2005

Б 1 Р 1 Н Ш 1 Б 0 Л 1 М

ЖУЛДЫЗДАРДЫН ЖАРЫРЫМЕН ЖЫР ЖАЗЫП,

ҮР КЫЗДАРРА ТАКСАМБА ЕКЕН СЫРРА КЫП?!..

CYMBIJIEHI СУЙЕМ1Н

Пролог орнына

Эз Наурыз -
Менщ нагыз жаца жышым,
Бой тузеп
Турленуде дала бупн.
Кдбагыщ ашылады
карап турып,
Куанган адамдарга
кара-курым.

К,утылып
К,ыстыщ суык кайарынан,
Дэм таттык,
Алтын куннщ табагынан.
К,арасац аумай
калган анасынан,
Ак козы мацырайды
жана туган.
Жусаннмщ
Мурты кайта тебщдеген,
Буаз бут
Ак байталдай жел1ндеген.
Кек пен жер
ырыздыгын шашып жатыр,
Ешкашан eHinuiepi
белшбеген.

Жалгасып
Осы шаттык, мамырменен,
Тамызда
Тамылжыган шагын керем.
К,ыркуйек -
Соньщ борт бойга куйып,
Кеудемнен сумбпеде
агылды елец!
Суйемш
Сондыктан да сумбьнеш,
Алдымнан
Ашылатын жырдьщ кеш.
Керейш
ойларыммен ою салып,
Кемейан
булбул кустай булюлдедь
Yicuien
Умтмд1 кальщ ел1м,
Акын боп
Алдарьща тагы келд1м.
Kiian кып
жазба жырды усынамын,
1иннен тандап алып тэу1рлерш!

* * *

Суыгы бонды шиpатып,
Сумбше туды - бул бакыт.
Айналып суцп - найзага,
Тебемнен тещи су катып.

Бшмеймш неге екенш,
Шабытка мшш кетемш.
Тулюш керген кырандай,
К,иялмен ушып жетемш.

Сумбше туса, жалыкпай
Сунгимш ойга балыктай.
Сумбше - шебер сиякты,
Суретш турган салып жэй

Шимайга толып парагым,
Сурет сезден саламын.
Сумбшеменен жанымнан,
Уксастык байкап каламын

Жем1сш берсе ол ел1ме,
Ак, КуМіс - ырыс тегше.
Вір сез1м бойды тербетш,
Билещй тыщ куш меш де.

Сумбше суйреп алдыга,
Атырдым тагы танды да.
Жел1 де желш 6mpfli,
Дегендей акын ал, жырла!

ТАЦБАЛЫ ТАС

Танбалы таска tui 6iTce,
Актарар ед1-ау сырын 6ip.
Yflipe кошкен Урютке,
Кундерд1 айтып булыщгыр.

Кумютен epiH **салдырган,**
Kyoire кымыз толтырган.
Кулгепн кайта жангырган,
Кул1мдеп турса алдымнан.

Куннщде K03i ашылып,
Кутылар ед1к жанбырдан.
Ксмп1ркосагы асылып,
Алуан туспен сэн курган.

Сол corri журмш кутумен,
Эл1 де талай жыл отер.
Жайым жок тукте 6iTipreH,
К,умартып коям кур бекер.

Танбалы таска тан калгам.
Он тастап откен заманга.
Куранды кайта аударган,
Кдридай mipKiH болар ма?!

Кдбатын кашан ашады,
Заманым бупн тузелдп
Элемге жайып ататын,
Таныгса деймш, мына елдН

НЭЗ1К ЭУЕН

Кулагыма куйылды нэзж эуен,
Эппак сутгей уйыдым сазына мен.
Жур^с енбей, жазганда жумыс внбей,
Жудеу Т1р лж кешш ем кажып арен.

Сикырымен курсаулап мазамды алды,
Кдгаз калды жайына, калам калды.
Кулазыган жанымнщ кулпын ашып,
Жанарымнан ыстык жас тарамдалды.

Тамырларым шекемд! соккылады,
Курсшгенде аузымнан от шыгады.
Ине суккан сиякты сол 6ip эуен...
Кездест1рген мундайды жокпын эл.

Дэр1гер i3flen кайтемш, баксы барып,
Акындардыщ дауасын таптым анык.
Энмен 6ipre эуелеп мерейлещпм,
К,умай тазым келгендей каскыр алып.

Алдыменен акынды жылатады,
Erliuipin, артынан уатады.
Бар тылсымын бойыща тегш 6epin,
Улпыдеген умггщ гул атады.

К,улагыма куйылса нэз1к эуен,
Барган жандай боламын кажыга мен.
К,оныр кеште онаша тындасам-ак,
Жудеп журген журекке табылар ем!

ТАРТЫЛЫС ЗАЦЫ

Шагала-кен1Л шалкып уш,
Табылар эркез карсы куш.
Озгермес заман етсе де,
Ом1рдщ заны - тартылыс!

Журмессщ кекте мэнгинк,
Кднатты кумк: талдырып.
Коршбес куш1н >Кi6epin,
Алады келщ кондырып.

Шагала-шабыт калкып уш,
Табылар саган карсы куш.
Кдгазга эйтеу конарсын,
Ом1рщщ заны - тартылыс!

Озгермес eiu6ip сол заны,
Оз1не тарткан баршаны.
Магнит сынды сорады,
Сулудын тисс саусагы.

Keainai - кез1 тартады,
03inai - оаi тартады.
К,умарын канып калмай ма,
К,ушакка алсан калканы?!

Билеген 6opiH куш осы,
Лактырсан тас та туседг
Кдшсак та кара жерден 6i3,
Тубшде бас та тусед1!

ЕРКЕ К,ЫЗ

Шыккандай боп аскар шынта 6ip бшк,
Журепмнен тепп ед1м жырды уйт.
Тірі акынды тунгыш есТin **тургандай,**
Буйра бас кыз тындап отыр урпшп.

К,ос жанары мвлд!реШй сыр туйш,
Кецшме сонысымен нур куйып.
Kipnifcrepi кайралмаган кылыштай,
К,ос анары козталады булгиып.

Шшдедеп булд1ргеннен ауматан,
К,ызыл ерш - тегшгендей карга к,ан.
Ак,ша 6еТi **ак мамыктай** Yлбiреп,
К,иылган к,ос - карлыгаштай самгаган.

Уюдей кыз тындап отыр ypnHin,
Комешмнен агып жаткан жырды уйып.
Квктен тускен кырандай боп ypidTTi,
Айбек акын тойып алган сылкиып!

Сау жургенде мунан жуас жок теп,
luiin алса - 6ypin тусер кек 6epi.
Анкылдаган ер кеншп солдоска,
0лен жазып мен отырмын екпелі.

К,имас сеттер кайта айналып келсе 6ip,
Ерке кызга арнар efliM ерке жыр.
Айбек акын арак койып KeTinTi,
Дед1 кеше МеНi де ещп ерте жур!

ЖУЛДЫЗДЫ ТҮН

Аслан жактан дамылсыз,
Агып жатыр жулдыздар.
Тал сыщсиды, тау уНсіЗ,
Тоназытты тунп ызгар.

КірпіК 1лмей донбекшш,
Сыртка шыгып журд!м сэл.
Гул кестесш ермек к,ып,
Тун кузеткен 6ip кыз бар.

Жакындауга касына,
Жетпей койды батылым.
Ару болса шашына,
Гул ток,иды ак,ырын.

Мен сеЗіМаі кестелеп,
К,ол созамын арманга.
Таба алмаймын еш себеп,
Сылтау етш барганга.

К,ыз кестес1н тогсдк
Мен олснд1 орсМіН.
Айтатыным коп сд1,
Жетюзе алмай кслсмш.

Керегеден жел урiп,
Тоцазытты тунг! ызгар.
Гул кестегс тогипп,
Тусіп жатыр жулдызлар!

ЕЛГЕ СЭЛЕМ

Шымшыгы кекте эн салган,
LUuiiri шулап карсы алган.
ШаИарга келген шайыр ем,
Шьщгыстау деген нэн таудан.

Кара суынан балтамган,
Караганынан май тамган.
К,алага келген акын ем,
Карауыл деген нэн таудан.

EKeyi-ею корганым,
Ескерткен алые жол барын.
Еншшеп ЕрТіс- он жагын,
Ел1ме сэлем жолдадым.

Каланын сыры баска екен,
Кадамды бассан акша екен.
Кабатты уйден караймын,
Кабыргалары тас-бетон.

KepmiciH-Kepmi **танымас,**
Кэтер1лем1з кэр1-жас.
Келгенде кызу жур едк
Кекцит кез ж т т эл1 мае!

Menrepin кала т1рл1пн,
Мерешм ocin тур бупн.
Мерз1мд1 басылымдарга,
MeHin де шыгар 6ip жырым.

Сырымды сонда бшерсщ,
Сыбызгысы ед1м улы елдщ.
Сумбше жулдыз туганда,
Сыгымдап ойды жыр ерд1м.

Алыстап KeiriM - ол шындык,
Ауылдьщ жылы болсын кут!
Аспаннан байлык, жаудырып,
Ауызды сезге толтырдык,-

Озще кунде келер ем,
вшнш жудеу керер ем.
Onaipin берер тупм жок,
Оленнен баска не берем?!

Осылай жырды туйемш,
Оймактай гана киел!м.
Ойлаумен сеНі **журсмш,**
Отаным болган - улы ел1м!

МУРАТ

Жырласам букш Муратты,
Мактаншак, дейщн-ау, уятты.
Кдсымга елец арнаган,
Кдсымхан акын сиякты.

КупаеріМ етш шуакты,
Думанта - думай уласты.
Аспанга жазып койганмын,
Жетизбес алые муратты.

1здеумен жерден жумакты,
К,иялым кырык кыр асты.
Найзагай ойнап кецщде,
Жанбырдай жасты булатты.

Кеудемнен жырым жш акты,
Тапкандай мелд1р булакты.
Сол тана утып жанымды,
Жабытып журсем жубатты.

Алам деп асыл муратты,
Улпшдек ум1т гул атты.
Бакыттын дэм1 - тым Terri,
Кдйгынын уы - тым ащы!

Екеу1н катар ciMipin,
Юршкке кейде муц Lain.
Бойымды шаттык билесе,
OMipre кетем KbrnTTbrn'

шьиыс Казахстан облыстыц
: Абаь ягындагы
ембебап к1тапханасы" КММ
к 17 5Г)дчмч

ТІРНІЈ1ІК

Ойлады екен куба тал н е т ,
К,уба тал н е т - мун туньш?!
Уатар ма едк жубатар ма едк
Алтын КірпіКТі **кун шытыш.**

Бадана тамшы сорталап тусш,
Сорталап Тусіп **- жогалса.**
Ж1берген доптай торга лактырыш,
Булш еТіп **жерге кона алса.**

Жыпырлап жатса бшктен тусш,
Бшктен Тусіп - асыгыш.
Ж1берген Ж1бек кудпспен уЗіп,
Моншактай жерге шашылыш.

К,уба тал сонда бір женищенер,
Вір женщденер - сuіКіНіп.
Жапырак жана ОМірге келер,
Булгиьш кана бур шыгыш.

К,уба тал жудеу - журеп семген,
Журсп семгсн - мун туньш.
Віреуі **кетш,** 6іреуі **келген,**
Алмаскан осы Тіpmuiud

АЦСАР

Жетер ме бупн сэле\им,
Балдэурен кундер, кайдасын?!
Ойынмен ескен бала едш,
Ойламай бастын пайдасын.

Кдскабулак. Ащы келше,
031мше малтып, бойладым.
Байлаган кулын желiге,
К,улыншак кун1м, кайдасыц?!

Алшысын тандап асыктыц,
К,уйгызган талай коргасын.
Сакасын журген атып мын,
Сакадай кез1м, кайдасыц?!

Табанды тшген тастары,
Жолбарыс жонды тауларым.
Жиып ап букиг достарды,
Сырласкан кезш, кайдасын?!

Сайраган кустар кегшде,
Булд1рген тунган сайларым.
Будщрген сынды epiHre,
К,ызыккан кезгм, кайдасыц?!

Балапан муртым тебщдеп,
К,олсозган кектен арманым.
вленмен сезд1 ерпм кеп,
вртенген кез1м, кайдасыц?!

Бипмнщ Нарі тепн деп,
Кушагын ашкдн Алматым.
Вір тшм нанды болт жеп,
1зденген кундер, кайдасьщ?!

Жастыктын жагып жалынын,
Алаулап аткан тандарым.
Кеткен сон бшдж кдд1рщ,
Студент кез1м, кайдасын?!

Жазганда тунгыш жырымды,
Туган жер саган арнадым.
Тындашы, бупн уНі\tai,
Тындасын уйып бар жанын?!

ЖАЛГЫЗ КАЛЫЦ

Ей, ак кайьщ, ак кайьщ,
Муньщды маган шак кайьщ?!
Кара орманньщ imiHe,
Актыгьщнан жакпадьщ.

Кун кез1не таласа,
Кундессщдер караса.
Кдрагайлар сорайган,
Сенщ бойьщ аласа.

Ей, ак кайьщ, ак кайьщ,
Неге бургшк атпайсьщ?!
Келенкелеп турасьщ,
К,арагайдьщ каптальщ.

Жайкалмайсьщ, турсьщ жай.
К,улпырсаншы. кылкимай?!
Сиякты сьщ алыстан,
Арпа 1ш1нде бiр бидай.

Ей, ак кайьщ, ак кайьщ,
Муньщды маган шак кайьщ?!
Сендей болып сорлаган,
Жалгыздыктан сактасьщ!

Ей, ак кайьщ, ак кайьщ,
Оз ортанды тап кайьщ?!
Жалгыз орман болмассьщ,
К,аЗiр шауып тастайьщ!

КVРДЛС КД

Жаксылыкты кутпей-ак кой
сен менен,
Мен де сенен тоспадым.
Сагынысып, альш-ушып
шелдеген
Сенс1з де коп, достарым!
Ел1м 6ір гой,
еркелеуге ертемен,
Eid бардым,
ecíriH^ii ашпадын.
Bip елеен 1здеп журген
тентек ем,
Оз-ез1мнен олен бола
бастадым.

Жудырыктай журепм тур
жулкыньш,
0Mip **деген - кас кагым.**
Мен 0ЗiHfli коргежмде
кырсыгып,
Озгелерге кеп турады
мактагым!